

УКРАЇНА

(19) UA

(11) 36214

(13) A

(51) 6 C12G3/06

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ
І НАУКИ УКРАЇНИДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ

ОПИС

ДО ДЕКЛАРАЦІЙНОГО ПАТЕНТУ НА
ВИНАХІДвидається під
відповідальність
власника патен-
ту

(54) БАЛЬЗАМ "ЧАРИ ДІБРОВИ"

(21) 99116261

(22) 17.11.1999

(24) 16.04.2001

(33) UA

(46) 16.04.2001, Бюл. № 3, 2001 р.

(72) Товстуха Євген Степанович, Товстуха Петро
Євгенович(73) ТОВСТУХА ЄВГЕН СТЕПАНОВИЧ,
ТОВСТУХА ПЕТРО ЄВГЕНОВИЧ(57) Бальзам, що містить цукор, водно-спиртову
суміш і ароматичну сировину чаполоч запашну,
який **відрізняється** тим, що як ароматичну сиро-вину додатково містить цикорій і материнку зви-
чайну при наступному співвідношенні компонентів
в %мас:

цикорій	0,8- 1,2
чаполоч запашна	0,2 - 0,4
материнка звичайна	0,6 - 1,0
цукор	18,0 - 22,0
водно-спиртова суміш з розра- хунку на міцність 42%	решта

Винахід відноситься до харчової промисло-
вості, а саме до лікero-горілчаного виробництва,
до складів бальзамів.Відомий бальзам «Дагестан» (див. Авторське
свідоцтво СРСР № 990805, кл. C12G3/06,
пріоритет 16.07.81), який вміщує (в кг на 100л):

Компоненти	Кількість
лепеха	0,018 - 0,022
валер'яновий корінь	0,045 - 0,055
гвоздика	0,018-0,022
дубровник біловолочний	0,02 - 0,04
оман	0,014 - 0,016
звіробій	0,07 - 0,09
імбир	0,025 - 0,035
кориця	0,025 - 0,035
коріандр	0,07 - 0,09
меліса лікарська	0,04 - 0,06
м'ята	0,04 - 0,06
мускатний горіх	0,018 - 0,022
перець чорний	0,004 - 0,006
перець запашний	0,025 - 0,035
пустирник	0,013 -0,017
пажитник	0,07 - 0,09
солодець	0,013 -0,017
тархун	0,18 -0,22
деревій	0,013 - 0,017
кріп	0,023 - 0,027
чебрець	0,08-0,12
цикорій	0,025 - 0,035
айва	3,50 - 4,50
глід	0,25 - 0,35

персик	6,0 - 8,0
горіх молочно-воскової стиглості	0,90- 1,10
ванілін	0,004 - 0,006
цукор	4,5 - 5,0
апелсинова олія	0,0015 - 0,0025
лимонна олія	0,0015 - 0,0025
колер	7,5 - 8,5
водно-спиртова суміш з розра- хунку на міцність 42% об	решта

По даній рецептурі отримують бальзам
міцністю 42%об, прозорий, коричневого кольору, з
пряним смаком і ароматом.Недоліками цього бальзама є невисокі орга-
нолептичні показники, а саме простий пряний смак
і аромат. Крім того, бальзам виготовлений з вели-
кої кількості цінних компонентів, із-за чого
підвищується складність технології і собівартість
готування напою. Складна та невизначена
біологічна дія напою на організм обумовлена при-
сутністю дуже великої кількості не узгоджених між
собою компонентів.Найбільш близьким за складом є бальзам
«Розмарин» (див. "Рецептуры ликеро-водочных
изделий и водок", Минпищепром СССР, М., «Лег-
кая и пищевая промышленность» 1981г, с. 29),
який вміщує на 100л:

Компоненти	Одини- ця вимірюв ання	Кіль- кість
яблучний спиртований сік	л	30,0

(19) UA (11) 36214 (13) A

горобини морс 1 і 2 зливи	л	10,0
настій чаполочі 1 і 2 зливи або чаполоч (трава)	л	0,32
	кг	0,01
настій гіркою мигдалю 1 і 2 зливи	л	0,4
настій кориці 1 і 2 зливи	л	0,2
апельсинова олія 1:10	л	0,01
ароматний спирт "Коріандровий"	л	0,1
цукровий сироп 65,8-ний	л	30,0
або цукор	кг	26,08
лимонна кислота	кг	0,09
колер	кг	0,03
водно-спиртова рідина з розрахунку на міцність 40%	л	решта

По даній рецептурі отримують бальзам міцністю 40% об., прозорий, золотистого кольору, з кисло-солодким смаком і ароматом яблука і горобини з відтінком пряностей.

Недоліками даного напою є невисокі органолептичні показники, а саме, простий кисло-солодкий смак, при наявності великої кількості цінних компонентів, що також ускладнює та удорожчує його виробництво.

Задачею, на вирішення якої спрямовано винахід, є створення простого у приготуванні бальзаму з високими органолептичними показниками, а саме шоколадно-рубінового кольору, солодким з кавовою гірчинкою смаком і м'яким пряним ароматом квітучого різнотрав'я, і цілющими властивостями, шляхом підбору мінімальної кількості простих недорогих інгредієнтів вітчизняної сировини.

Поставлена задача вирішується тим, що бальзам, який містить цукор, водно-спиртову суміш і ароматичну сировину - чаполоч запашну, згідно винаходу в якості ароматичної сировини додатково містить цикорій і материнку звичайну при наступному співвідношенні компонентів в %мас:

цикорій	0,8- 1,2
чаполоч запашна	0,2 - 0,4
материнка звичайна	0,6 - 1,0
цукор	18,0 - 22,0
водно-спиртова суміш з розрахунку на міцність 42%	решта

Напій має високі органолептичні показники, а саме, коричнево-рубіновий колір, злагоджений солодкий з кавовою гірчинкою смак і м'який пряний аромат квітучого різнотрав'я.

Застосовувані в напої компоненти мають велику кількість біологічно активних речовин.

Чаполоч запашна (трава) містить ряд глікозидів і кумарини, ефірні олії, чим і обумовлена її дія на організм людини. Дія виявляється як спазмолітична і фотосенсибілізуюча, і проявляється зняттям спазмів коронарних і мозкових судин, розширенням судин. Крім цього, чаполоч має онкостатичні властивості.

Цикорій (корінь) містить вуглеводи, фруктозу, сахарозу, глюкозу, пентозу, інулін біля 60%, холін, білкові речовини, пектин, гіркоти, інтибін, смоли, клітковину і слизуваті речовини. Дія цикорію (кореня) в основному виявляється як жовчогонна і сечогінна, що поліпшує обмін речовин в організмі,

протиалергічна. Цикорій застосовують як лікувальний засіб при захворюваннях кишечника і підшлункової залози, при інших захворюваннях травлення і також при радіаційній поразці.

Материнка звичайна містить ефірну олію (1,5%), в склад якої входять тимол (50%), карвокол (20%), сесквітерпени (12.5%), дубильні речовини, аскорбінову кислоту (більш 500 мг/100 г). Самостійна дія материнки на організм виявляється як анестезуюча, антисептична і протизапальна.

Застосовані в напої речовини сполучаються по дії на організм. На тлі заспокійливого ефекту впливу чаполочі активніше виявляється дія цикорію на розслаблені органи травлення, підсилюється відтік жовчі і поліпшуються обмінні процеси, а материнка у свою чергу, додатково виявляє жовчогінну та сечогінну дію, знімає біль в запалених органах, а також виявляє профілактичну протизапальну та антисептичну дію.

Напій виявляє комплексну цілющу дію на організм. Компоненти підібрані в такий спосіб і в таких кількостях, що вони підсилюють дію одне одного, викликаючи в цілому позитивний синергетичний лікувальний ефект. Так, чаполоч запашна попереджає розвиток захворювання печінки і підшлункової залози. Спільна дія компонентів цикорію і материнки звичайної виявляється в посиленні антитоксичної діяльності печінки та нирок, нормалізації підшлункової залози, стимулює імунітет, а разом із чаполоччю виникає радіопротекторна дія на організм.

Бальзам використовується в лікувальних цілях при захворюваннях шлунків, млявій перистальтиці кишечника, недостатній кислотності шлунку, остеохондрозі, запорах. Напій стимулює кровотворення, поліпшує глікогенеруючу та антитоксичну діяльність печінки, нормалізує сон, підвищує розумову та фізичну працездатність. Норма вжитку бальзаму тонізуючого в лікувальних цілях до 200 г у день.

Бальзам тонізуючий, простий у виготовленні і не вимагає спеціального технологічного устаткування.

По хімічних показниках він відноситься до бальзамів і відповідає нормам на лікєро-горілчані напої по ГОСТу 7190-74.

При приготуванні бальзаму використовують такі інгредієнти:

- спирт етиловий ректифікований вищої очистки за ГОСТ 5962;
- воду питну за ГОСТ 2874 з жорсткістю до 1 мг-екв/дм³ для натуральної непом'якшеної води;
- вугілля активоване марки БАУ за ГОСТ 6217 для очистки;
- чаполоч запашна за ГОСТ 21570-76;
- материнка звичайна за ГОСТ 21908-76;
- цикорій згідно діючих ДСТУ та нормативних документів.

Бальзам готується у такій послідовності:

Спочатку готують сортировку - водно-спиртову суміш з розрахунку на міцність біля 42% об. - спирт етиловий ректифікований з водою питною пом'якшеною, яку пропускають через вугільний фільтр для очистки. Далі в купаажний чан задають 1/2 частину приготовленої сортировки, потім додають цикорій, чаполоч запашну і материнку звичайну у вигляді заздалегідь приготовлених з вико-

ристанням сортировки по відомій технології водно-спиртових настоїв, і перемішують. Після цього в купажний чан вводять цукор у вигляді цукрового сиропу, і наприкінці додають останню 1/2 частину сортировки. Потім купаж ретельно перемішують і фільтрують, після лабораторно визначають фізико-хімічні показники і органолептичні дані напою та в разі необхідності уточнюють міцність, додаючи розраховану кількість спирту.

Приклад конкретного виконання (Див. таблицю, приклад 3):

Спочатку готують сортировку, змішуючи спирт етиловий ректифікований в кількості 43,9 л і воду питну пом'якшену в кількості 55,3 л, яку обробляють на вугільній очисній батареї через шар активованого вугілля. В купажний чан об'ємом 100 л задають сортировку в кількості 40 кг. потім додають корені цикорію в кількості 1,0 кг, траву чаполочі запашної в кількості 0,3 кг і траву материнки звичайної в кількості 0,8 кг у вигляді заздалегідь приготовлених з використанням сортировки по відомій технології водно-спиртових настоїв, і перемішують. Після цього в купажний чан вводять цукор в кількості 20 кг у вигляді цукрового сиропу 65,8%-ного, і наприкінці додають останню частину сортировки в кількості 39 кг. Потім купаж ретельно

перемішують на протязі 15 хвилин і фільтрують на фільтр-пресі, після чого лабораторно визначають органолептичні дані та фізико-хімічні показники, а саме міцність купажу, та в разі необхідності уточнюють її, додаючи необхідну кількість спирту етилового ректифікованого в залежності від температури навколишнього середовища. Проводять органолептичну оцінку готового напою. Готову продукцію відправляють на розлив.

По вказаній рецептурі отримують бальзам з такими органолептичними показниками:

- зовнішній вигляд - прозора рідина;
- колір - шоколадно-рубіновий;
- смак - солодкий з кавовою гірчинкою;
- аромат - м'який пряний, квітуchoго різнотрав'я.

Дегустаційна оцінка по 10-бальній системі - 9,5.

Було проведено ряд інших прикладів, аналогічних даному, і результати занесені до таблиці. З таблиці видно, що найкращими прикладами є 2, 3, 4 приклади. Приклади 1 і 5 негативні, що підтверджують низькі дегустаційні оцінки.

Бальзам готується промисловим способом на базі наявного на лікєро-горілчаному підприємстві обладнання з використанням вітчизняної сировини.

Таблиця

Інгредієнти на 100л	Одиниця виміру	Приклад 1	Приклад 2	Приклад 3	Приклад 4	Приклад 5
цикорій	кг	0,7	0,8	1	1,2	1,3
чаполоч запашна	кг	0,1	0,2	0,3	0,4	0,5
материнка звичайна	кг	0,5	0,6	0,8	1	1,1
цукор	кг	17	18	20	22	23
водно-спиртова суміш з розрахунку на міцність 42%	кг	82,3	81,2	79	76,8	75,7
втрати з рослинною сировиною	кг	0,6	0,8	1,1	1,4	1,6
Органолептичні показники:						
зовнішній вигляд			прозора рідина без сторонніх домішок і осаду			
колір		ясно-коричневий	коричнево-червонуватий	коричнево-рубіновий	темно-коричневий	темно-коричневий
смак		трохи солодкуватий	солодкий	солодкий з кавовою гірчинкою	солодко-гіркуватий	солодко-гіркий
аромат		слабкий рослинний	помічено пряний трав'яний аромат	м'який пряний, квітуchoго різнотрав'я	пряний, квітуchoго різнотрав'я	сильно пряний, різнотрав'я
інші властивості		цілющі властивості слабкі, недостатні для ефективного лікування	цілюща дія на організм достатня для ефективного лікування	виразна цілюща дія на організм, бальзам легко переноситься хворими	виразна дія на організм, що обмежує об'єми вживання хворими	різка дія на організм обмежує об'єми вживання, велика витрата рослинної сировини
дегустаційна оцінка по 10-бальній шкалі		8,6	9,0	9,5	9,2	8,9

ДП "Український інститут промислової власності" (Укрпатент)
Україна, 01133, Київ-133, бульв. Лесі Українки, 26
(044) 295-81-42, 295-61-97

Підписано до друку _____ 2001 р. Формат 60х84 1/8.
Обсяг _____ обл.-вид. арк. Тираж 50 прим. Зам. _____

УкрІНТЕІ, 03680, Київ-39 МСП, вул. Горького, 180.
(044) 268-25-22
